

LUYÊN TẬP

VỀ CÁCH DÙNG MỘT SỐ QUAN HỆ TỪ

I – BÀI TẬP

1. Bài tập 1, sách giáo khoa, trang 84.

2. Trong những câu dưới đây có một số câu sai vì chép thiếu (hay thừa) một quan hệ từ. Anh (chị) hãy thêm vào (hay bỏ bớt) quan hệ từ thiếu (hay thừa) đó.

– *Cả bọn đi lùi thui trong sương lạnh và bóng tối như một gia đình xẩm lặng lặng dắt díu nhau đi tìm chỗ ngủ.* (1)

– *Bây giờ vừa sang tháng chạp ta, người Hòn Đất đã nghe gió Tết hảy lùa nắng.* (2)

– *Dân tộc chống với ngoại xâm liên tục nhưng không thương vỡ.* (3)

– *Dứt mạch diễn thuyết, ông nghị bưng tách nước uống một hớp lớn, súc miệng ông ợc mấy cái rồi nhổ toẹt nền nhà.* (4)

– *Gió lạnh thổi mát trên vùng trán nóng, và cái cảm giác mát ấy khiến tôi dễ chịu.* (5)

– *Tôi đứng trong bóng nắng chiếu toả ánh nước cửa hang mà suy nghĩ việc đời như thế.* (6)

– *Tiếng rì rào bất tận của những khu rừng xanh bốn mùa, cùng tiếng sóng rì rào từ biển Đông và vịnh Thái Lan ngày đêm không ngót vọng về hơi gió muối.* (7)

– *Diều hâu tha được con gà con, lại lao vụt mây xanh.* (8)

– *Còn mưa xuân thì hạt hạt nỗi nhau, lát phát trong bầu trời, thả nhẹ xuống cây, xuống hoa, xuống lá ; thả nhẹ trên vai, trên tóc, trên nón, trên mũ người đi đường ; thả nhẹ trên đê, trên cỏ, trên đá.* (9)

– *Tất cả tâm trí và mắt nhìn của tôi càng như dính mạng tơ rung rung trước gió với một con nhện lơ lửng giữa khoảng không đang giơ giơ càng, vừa ra vẻ nghển trông, vừa ra vẻ vờn đón, ngạc nhiên và thất vọng.* (10)

3. So sánh những câu sau :

– *Nó khóc người thân / Nó khóc với người thân.*

– *Nó đến chậm ba mươi phút / Nó đến chậm tới ba mươi phút.*

– *Khi nào thì nó về ? – Hai tuần nữa / Trong hai tuần nữa.*

– *Nó đi Hà Nội / Nó đi đến Hà Nội.*

a) Nghĩa của câu có quan hệ từ có khác với câu tương ứng không có quan hệ

từ hay không ?

b) Nếu có, thì sự khác biệt đó là gì ?

II – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. a) Các ví dụ (8) và (9) là đúng ; các ví dụ còn lại thì sai.

b) Có thể chia các lỗi thành ba loại sau :

– Thiếu giới từ : câu (1) (phải nói *chui vào hang*) ; câu (3) (phải nói *giẫm lên con rắn*).

– Thừa giới từ : câu (2), (4), (6) và (7) (phải bỏ *với*).

– Dùng giới từ không thích hợp : câu (5) (không thể dùng *với* để chỉ "người hưởng lợi", mà phải dùng *cho*).

2. Các câu (1) (Nam Cao – *Một đám cưới*), (5) (Thạch Lam – *Sợi tóc*), (9) (Ngô Văn Phú – *Mưa xuân*) là đúng.

Các câu (2), (3), (4), (6), (7), (8), (10) là sai. Sau đây là nguyên văn :

– *Bây giờ vừa sang tháng chạp ta, người Hòn Đất đã nghe gió Tết hảy hẩy lùa trong nắng.* (2)

(Anh Đức – *Hòn Đất*)

– *Dân tộc chống [không có với] ngoại xâm liên tục nhưng không thương vong.* (3)

(Trần Đình Hượu – *Đến hiện đại từ truyền thống*)

– *Dứt mạch diễn thuyết, ông nghị bung tách nước uống một hộp lớn, súc miệng ờng ợc mấy cái rồi nhổ toẹt xuống nền nhà.* (4)

(Ngô Tất Tố – *Tắt đèn*)

– *Tôi đứng trong bóng nắng chiếu toả ánh nước xuống cửa hang mà suy nghĩ việc đời như thế.* (6)

(Tô Hoài – *Dế Mèn phiêu lưu ký*)

– *Tiếng rì rào bất tận của những khu rừng xanh bốn mùa, cùng tiếng sóng rì rào từ biển Đông và vịnh Thái Lan ngày đêm không ngớt vọng về trong hơi gió muối.* (7)

(Đoàn Giỏi – *Đất rừng phương Nam*)

– *Diều hâu tha được con gà con, lại lao vụt lên mây xanh.* (8)

(Duy Khán – *Tuổi thơ im lặng*)

– *Tất cả tâm trí và mắt nhìn của tôi càng như dính vào mạng tơ rung rung trước gió với một con nhện lơ lửng giữa khoảng không đang giơ giơ càng, vừa ra vẻ nghển tròng, vừa ra vẻ vờn đón, ngạc nhiên và thất vọng.* (10)

(Nguyễn Hồng – *Một tuổi thơ văn*)

3. Nghĩa của câu có quan hệ từ khác với câu tương ứng không có quan hệ từ. Cụ thể :

– *Nó khóc người thân* thì *người thân* là đối tượng mà nó khóc (vì người thân bị tai nạn chẳng hạn) ; còn *Nó khóc với người thân* thì *người thân* là người nó thổ lộ nỗi đau khổ của mình (về một chuyện nào đó).

– *Nó đến chậm tới ba mươi phút* thì *tới* có tác dụng nhấn mạnh, cho rằng chậm ba mươi phút là quá nhiều ; sắc thái này không có nếu lược bỏ từ này.

– Trả lời *Hai tuần nữa* nghĩa là sau hai tuần nữa thì nó về ; còn *Trong hai tuần nữa* lại hàm ý không nhiều hơn hai tuần.

– *Nó đi Hà Nội* thì *Hà Nội* là hướng mà nó đi ; trong khi *Nó đi đến Hà Nội* thì *Hà Nội* là đích của nó. Chính vì thế, có thể nói thêm *Nó đi Hà Nội nhưng đến Nam Định* thì ở lại chơi vài ngày, mà không thể làm như vậy đối với câu *Nó đi đến Hà Nội*.